Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Joxe Mari Otermin Urtizberea

Amezketa, Gipuzkoa (1948)

Aurkibidea

Biografia

Amezketako Azintzintxiki baserrian jaioa, errege-bezperan. Aita amezketarra zuen, eta ama Hondarribikoa. Bost senidetan gazteena izanik, etxekoek ikasteko aukera eman nahi izan zioten, eta hala egin zuen berak. Sakramentinoen kolegioan hasi eta Madrilen bukatu zuen kazetaritza ikasten. Handik itzuli zenean, Loiola Irratian zortzi bat urtez lanean aritu ondoren, Euskadi Irratiko zuzendaritza hartu zuen.

Bere herriari buruzko hainbat liburu idatzi ditu, hala nola, *Amezketa Etxez Etxe (2011), Fernando eta bere garaiko Amezketa* (2010), eta *Amezketa, bide luze bezain malkarrak* (2005).

Zintak

AME-017

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artetxe, Miren
- **Data**: 2011-08-04
- **Iraupena**: 102 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Lizeaga, Irati

Pasarteak

1. Lutoa gertutik ikusitako familia

- **Erref**: AME-017/002
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:02:09. **Bukatu**: 00:04:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Azintzintxiki etxean jaio zen Joxe Mari. Oso txikia zen hau, eta errentan zegoen han bere familia. Zortzi urte zituela hil zen bere aita, eta handik gutxira arreba.

2. Txirrindularitza aldizkari bidez ezagutu

- **Erref**: AME-017/003
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:04:09. **Bukatu**: 00:06:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza
- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Aita eta bi anaia artzainak ziren. Liburu gutxi izan ohi ziren etxean, eta txirrindularitzari buruzko pare bat aldizkari.

3. Eskolaren hutsunea

- **Erref**: AME-017/004
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:06:14. **Bukatu**: 00:08:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Urte gutxi joan zen Joxe Mari eskolara, neguan askotan artzain joaten baitziren familian. Gehienbat udaberrian eta udazkenean joaten zen. Artzaintzak presentzia handia izan zuen bere haurtzaro osoan zehar.

4. Azintzintxiki etxeko giro goxoa

- **Erref**: AME-017/005
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:08:29. **Bukatu**: 00:11:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Azintzintxiki etxea nolakoa zen azaltzen du Joxe Marik pasarte honetan. Txikia zenez, neguan errazagoa zen berotzea.

5. Aitaren artzain bizimodua

- **Erref**: AME-017/007
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:12:06. **Bukatu**: 00:14:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
San Bartolometan osaba-izebak euren etxera joan ohi ziren. Zenbait urtetan aita ez zen artzain lanetatik etxera itzuli, ardiak garai hartan umatzen zirelako.

6. "Aurrerapenek eta liburuek ekarri behar dute hondamendia"

- **Erref**: AME-017/008
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:14:06. **Bukatu**: 00:17:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aitaren ezizena "garaiko handi" zen, eta Joxe Mariri umetan "Garaiko txiki" deitzen zioten". Zortzi urte zituen aita hil zenean. Aurrerapenak eta liburuak hondamenditzat zituen aitak. Joxe Mariren gurasoak Hondarrabin ezagutu ziren.

7. Amak komunikazioari buruz irakatsitakoa

- **Erref**: AME-017/009
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:17:12. **Bukatu**: 00:19:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Amarengandik ikasi zuen komunikazioaren garrantzia. Behin gotzain bat Abaltzizketara joan eta bertara joan ziren elizara. Amaren iritziz, gotzain hark ez zuen hitz-jariorik.

8. Azintzintxikitik mendiko txabolara

- **Erref**: AME-017/010
- **Iraupena**: 0:04:26. **Hasi**: 00:19:43. **Bukatu**: 00:24:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Azintzintxikitik aitarekin txabolara joatea oso gogorra egiten zitzaion Joxe

Mariri. Etxetik astoa hartuta gatz-ur bila joaten zen egunero-egunero. Etxeko esaera bat izan ohi zen, "galduta bahago, segi astoari" zioena.

9. "Erraza dek besteek egindakoa saltzen"

- **Erref**: AME-017/011
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:24:09. **Bukatu**: 00:25:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Arrazoi ekonomikoak zirela eta, aita hil ondoren haren artaldea saldu zuten.

10. Tolosako Kolegiora ikastera

- **Erref**: AME-017/012
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:25:38. **Bukatu**: 00:27:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Aita eta arreba hil zirenean, artaldea saldu eta Joxe Mari eskolara bidaltzea erabaki zuten etxean. Tolosako Kolegiora joan zen 1958an. Bertan asko sufritu zuen, gaztelaniaz egin behar zuelako, eta amaren janaria faltan zuelako.

11. Kolegioan gaztelania eta janari eskasa

- **Erref**: AME-017/013
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:27:17. **Bukatu**: 00:28:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Tolosako fraideetara ikastera joan zenean asko sufritu zuen Joxe Marik, gaztelaniaz egiten baitzen han dena, eta janaria ez baitzen etxekoa bezain ona. Lehenengo gutunak euskaraz egin zituela oroitzen du, eta urtebetean hamahiru kilo galdu zituela.

12. Kultura aldeko gabeziak

- **Erref**: AME-017/014
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:28:39. **Bukatu**: 00:30:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Tolosako Kolegioan konturatu zen erreferentzia kulturalk ez zuela solfeorik ere ez zekiela. Batxillerreko lehenengo eta bigarren maila urte batean egin zituen, eta estresak eraginda argaldu zen hamahiru kilo.

13. Kolegioko urteak oso baliotsuak

- **Erref**: AME-017/016
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:30:36. **Bukatu**: 00:33:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Tolosako seminarioan ikasitakoa oso baliotsua izan da Joxe Marirentzat, batez ere aurretiaz zuen gabeziagatik. Giza balioei ere garrantzia handia ematen ikasi zuen bertan.

14. Madrilgo kazetaritza ikasketak, kaskarrak

- **Erref**: AME-017/017
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:33:06. **Bukatu**: 00:34:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Ikasketak amaitutakoan krisi moduko bat izan zuen, ez baitzekien bizitzaren nondik norakoa zein zuen. Madrilera joan zen bi urtez, kazetaritza ikasketak egitera.

15. Betidanik kazetaritza gustoko

- **Erref**: AME-017/019
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 00:35:05. **Bukatu**: 00:38:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
"Umeen deia" aldizkari bat zen, eta hamabi urte zituela lerro batzuk idatzi zituen aldizkari hartarako. Beste behin, elkarrizketa bat ere egin zuen. Komunikazioa zeharka ikasten zuten seminarioan.

16. Loiola Irratiko langile

- **Erref**: AME-017/020
- **Iraupena**: 0:02:57. **Hasi**: 00:38:42. **Bukatu**: 00:41:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
Madrilen bi urtez egon zen ikasten, eta kazetari gisa lan egiteko probetan ezin parte hartu, eta Loiola Irratian hasi zen lanean. Bertan ikasi zuen komunikazioari buruzko gauza mordoa.

17. Euskadi Irratiaren sorrera

- **Erref**: AME-017/021
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:41:39. **Bukatu**: 00:43:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
1982an Euskadi Irratia zuzentzeko aukera sortu zitzaion, eta ilusio handiz hartutako lana izan bazen ere, honen sorrera ez zen erraza izan. Bederatzi bat urte egin zituen bertan, eta ondoren telebista munduan murgildu zen.

18. "Telebista eskola bat izan da"

- **Erref**: AME-017/022
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:43:42. **Bukatu**: 00:46:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista

Laburpena:
Telebistan asko ikasi zuen Joxe Marik. Euskal Telebista oso indartsu ibili zen urte batzuetan zehar.

19. Amezketatik Madrilerako aldaketa

- **Erref**: AME-017/024
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:46:32. **Bukatu**: 00:48:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Deustoko unibertsitatean ikasten ari zenez, hiria ezagutu zuen, eta Amezketatik Madrilerako aldea ez zitzaion hain gogorra egin. Hala ere, Madrilgo jendea oso ezberdina zela sentitzen zuen, eta bikotea euskalduna izango zela argi zuen.

20. "Txikikeriaren mugagabetasuna"

- **Erref**: AME-017/025
- **Iraupena**: 0:04:20. **Hasi**: 00:48:19. **Bukatu**: 00:52:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
Amezketa maite zuen oso, nahiz eta gaztetan handik alde egina izan. Jaioterriaz informazioa jaso eta haren inguruan idazten hasi zen Joxe Mari. Amezketako historian murgiltzen hasi eta harriturik gelditu zen honen aberastasun eta zabaleran.

21. Benetako Fernando Amezketarra

- **Erref**: AME-017/026
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:52:39. **Bukatu**: 00:53:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
Fernando Amezketarrari buruzko liburutxo bat atera zuen Joxe Marik, baina errealitatearen ikusmiratik.

22. Amezketaren historia

- **Erref**: AME-017/028
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 00:54:07. **Bukatu**: 00:57:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra

Laburpena:
Amezketari buruzko informazioa jasotzen hasi zen Joxe Mari, eta historia luzearekin egin zuen topo. Oinaztarren alde egin zuten amezketarrek. Nafarroarekin ere harremana izan du, eta geroago Tolosarekin bat egin zuen.

23. Fernando Amezketarraren garaiko Amezketa

- **Erref**: AME-017/029
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:57:23. **Bukatu**: 01:00:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Fernando Amezketarra jaio aurretik Amezketako eliza bukatu eta udalak bere udaletxea lortu zuen, Tolosatik bananduta. Poliki-poliki artzantza indartzen joan zen herrian.

24. Arritzagako meategiaren ondorioak

- **Erref**: AME-017/030
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 01:00:57. **Bukatu**: 01:03:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Amezketara iraultza txiki bat ekarri zuen meategiak, kanpotik jende asko etorri baitzen ingurura. Paper-fabrikak ere auzi bera ekarri zuen herrira.

25. Paper-fabrikaren eragina

- **Erref**: AME-017/031
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 01:03:33. **Bukatu**: 01:05:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak

Laburpena:
Paper fabrikak ohitura berriak ekarri zituen herrira, esate baterako, txandaka lan egitea, sirenaren hotsa lan orduak amaitu edo hasi direla adierazteko, soldatak... Emakume asko lanean jarri zituen lantegiak.

26. El Quijoten Amezketari erreferentzia

- **Erref**: AME-017/033
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 01:05:52. **Bukatu**: 01:09:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
Harrigarria iruditu zitzaion Quijoten Amezketarrak agertzea. Juliana Amezketaren historiak bereziki hunkitu zuen Joxe Mari.

27. Amezketa, Euli-herri?

- **Erref**: AME-017/034
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 01:09:30. **Bukatu**: 01:11:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:
Barojak Euli-Herri deitzen zion Amezketari.

28. Amezketak herri-egitura berezia

- **Erref**: AME-017/036
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 01:12:04. **Bukatu**: 01:15:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Amezketako eliza, gaur egungoa, bigarrena da. Honen gainean bigarrena eraikitzea erabaki, eta horregatik dago bertan kokatuta.

29. Amezketako auzoak

- **Erref**: AME-017/037
- **Iraupena**: 0:03:04. **Hasi**: 01:15:44. **Bukatu**: 01:18:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Historia orokorra
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
San Martin auzoa oso aspaldikoa dela dio Joxe Marik, izaera propioa zuten etxeak zeuden bertan.

30. "Fernandok egin gaitu amezketar"

- **Erref**: AME-017/039
- **Iraupena**: 0:04:22. **Hasi**: 01:21:28. **Bukatu**: 01:25:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
Euskaldunen artean Amezketa Fernando Amezketarrak zabaldu zuen. Pobrea izan zela pentsa daiteke, maizterra. Artzain lanetan ere aritu zen. Iztuetaren ordez joan zen Fernando Amezketarra Billabonako bertso saiora.

31. Fernandoren irudia zikinduta

- **Erref**: AME-017/040
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 01:25:50. **Bukatu**: 01:28:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Denboran zehar Fernandoren irudia nola zikindu den kontatzen du Joxe Marik pasarte honetan, baita Fernandoren ipuin gustokoena.

32. Fernando Amezketarraren heriotza

- **Erref**: AME-017/042
- **Iraupena**: 0:03:17. **Hasi**: 01:29:05. **Bukatu**: 01:32:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Zalantzan jartzen du Joxe Marik Fernando Amezketarraren heriotzaz esaten dena. Ziur aski, hesteetako gaixotasun batek eraman zuen haren bizitza.

33. Fernando Amezketarra, alferra?

- **Erref**: AME-017/043
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 01:32:22. **Bukatu**: 01:35:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Joxe Marik bere liburuan azaltzen duen bezala, hamaika lan izan zituen Fernandok. Izan liteke Fernandori buruzko istorio faltsuak bezalaxe, alfer fama hori ere faltsua izatea.

34. Fernando Amezketarra kartzelan

- **Erref**: AME-017/045
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 01:36:17. **Bukatu**: 01:39:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Fernando Amezketarra bi ardi lapurtzeagatik harrapatu zituzten. Ondorioz, urtebete inguru pasa zuen kartzelan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-04

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com